

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ЛЬВІВСЬКА ЕКОНОМІЧНА ФУНДАЦІЯ»

ОБЩЕСТВЕННАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ
«ЛЬВОВСКАЯ ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ФУНДАЦИЯ»

ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА КРАЇНИ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(Львів, 31 серпня 2019 року)

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СИСТЕМА СТРАНЫ В КОНТЕКСТЕ МЕЖДУНАРОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА: СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

Материалы
Международной научно-практической конференции
(Львов, 31 августа 2019 года)

Львів
2019

УДК 330.342:339.92(063)
Е45

Економічна система країни в контексті міжнародного співробітництва: стан та перспективи розвитку: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 31 серпня 2019 року) / ГО «Львівська економічна фундація». – Львів: ЛЕФ, 2019. – 140 с.

Экономическая система страны в контексте международного сотрудничества: состояние и перспективы развития: Материалы международной научно-практической конференции (Львов, 31 августа 2019 года) / ОО «Львовская экономическая фундация». – Львов: ЛЭФ, 2019. – 140 с.

УДК 330.342:339.92(063)
Е45

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

© Колектив авторів, 2019
© Львівська економічна фундація, 2019

Головнина О.Г. ДІАГНОСТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ КАПІТАЛОМ	42
Горбаченко С.А. ВИДОБУТОК РЕСУРСІВ НА ШЕЛЬФІ ЯК СКЛАДОВА МОРЕГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ	45
Денисов О.Є. ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК	47
Дерігін О.Д. ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	50
Іванов С.В., Ляшенко В.І., Трушкіна Н.В. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІНАНСУВАННЯ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ	52
Кириченко О.С. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО ТЕХНОЛОГІЙ ЧЕТВЕРТОЇ ПРОМИСЛОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ	56
Коркуна О.І., Кулик О.М. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ.....	59
Кушнір С.О. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....	61
Неліпович О.В. СУЧАСНА НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА УПРАВЛІННЯ МИТНИМИ РИЗИКАМИ В УКРАЇНІ.....	64
Разумова Г.В. ЕТАПИ МОДЕЛЮВАННЯ ВПЛИВУ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	67
Степасюк Л.М. СВИНАРСТВО – ПЕРСПЕКТИВНА ГАЛУЗЬ АГРОБІЗНЕСУ	70
Уманець С.В. СТАН ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ВІДНОВЛЮВАНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО СЕКТОРА.....	73
Ящук Т.А. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	77
СЕКЦІЯ 4. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ	
Васильцова С.О., Онищенко А.А. УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПЕРСОНАЛУ В ІТ ГАЛУЗІ	80
Зеленко О.М. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМКІВ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОЇ СФЕРИ	83
Каліна І.І. ЦИФРОВІЗАЦІЙНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА ЇЇ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В НОВИХ РИНКОВИХ УМОВАХ.....	85

Яшук Т.А.
*викладач кафедри маркетингу,
менеджменту та управління бізнесом
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини
м. Умань, Черкаська область, Україна*

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Новітні тенденції світового цивілізаційного розвитку обумовлюють підвищення значущості освіти як важливого чинника формування нової якості суспільств. За таких умов вища освіта має прямий вплив на конкурентоспроможність економіки країни шляхом підготовки кваліфікованих кадрів, а також розвитку цілісної, творчої особистості, що є також важливим для ефективного функціонування національної економіки.

Як стверджує О. Г. Чумаченко [1], вища освіта повинна забезпечити розвиток інноваційного циклу від стадії фундаментальних досліджень до випуску і реалізації наукомісткої продукції та технологій, формувати і удосконалювати інноваційну інфраструктуру, здійснювати підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців інноваційної сфери.

Освіта відіграє і у майбутньому відіграватиме вирішальну роль у розвитку держави. У зв'язку із модернізацією сучасної вищої освіти з метою її інтеграції до європейського освітянського простору оптимізація витрат на фінансування вищої освіти в Україні стає одним із державних пріоритетів її розвитку. Тому кардинально змінюються не тільки структура, кваліфікаційні вимоги до кадрового складу, умови навчання, а й механізми фінансування вищої освіти країни, що потребує ретельного аналізу для можливості їх максимальної прозорості [1].

Основним джерелом фінансування видатків на освіту загалом і на вищу освіту, зокрема, є грошові ресурси державного і місцевих бюджетів. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» [2], розміри бюджетних призначень на підготовку фахівців з вищою освітою, а також на підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів встановлюються у Державному бюджеті України на відповідний рік. Залучені кошти спрямовуються на провадження статутної діяльності закладу вищої освіти в порядку і на умовах, визначених законодавством та статутом закладу вищої освіти. До фінансового плану (кошторису) закладу вищої освіти обов'язково включаються витрати, пов'язані з розвитком матеріально-технічної і лабораторної бази, із забезпеченням ліцензованими програмними продуктами для провадження освітньої і наукової діяльності, а також з проходженням виробничих і переддипломних практик здобувачами вищої освіти.

Проведений аналіз видатків зведеного бюджету держави дає можливість побачити рівень значущості ролі вищої освіти як основного інституту підготовки кадрів високої кваліфікації для усіх галузей національної економіки. Динаміка видатків зведеного бюджету України, спрямованих на фінансове забезпечення закладів вищої освіти показана у табл. 1.

Аналізуючи показники фінансування вищої освіти в Україні за 2010–2017 рр., відзначимо те, що обсяги видатків постійно зростають – з 79826,0 млн грн у

2010 році до 177 755,7 млн грн у 2017 р. (на 97929,7 млн грн або 44,9%). Учені вказують, що таке зростання обсягів фінансування вищої освіти пояснюється збільшенням чисельності студентів вищих навчальних закладів, підвищенням оплати праці педагогічних і науково-педагогічних кадрів та стипендіального фонду студентів. При цьому слід відмітити, що бюджетне фінансування закладів вищої освіти відбувається на основі застосування методу кошторисного фінансування, який передбачає жорстку регламентацію використання фінансових ресурсів, що, в свою чергу, обмежує самостійність і гнучкість у використанні отриманих коштів [4, с. 90–91].

Таблиця 1

Видатки зведеного бюджету України на вищу освіту у 2010–2017 рр.

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Видатки зведеного бюджету на освіту, всього, млн грн	79826,0	86253,6	101560,9	105538,7	100105,6	114193,5	129437,7	177755,7
У тому числі на вищу	24998,4	26619,6	29335,9	30003,1	28340,5	30 981,8	35233,6	38681,1
Частка витрат на вищу освіту у % до:								
– видатків зведеного бюджету	6,6	6,4	6,0	5,9	5,4	4,6	4,2	3,7
– ВВП	2,3	2,0	2,0	2,1	1,8	1,6	1,5	1,6

Джерело: складено автором за [3, с. 18]

Разом з тим, частка витрат на вищу освіту у відсотках до видатків зведеного бюджету у цей період мала тенденцію до зниження – від 6,6% у 2010 р. до 3,7% у 2017 році.

Найголовнішою причиною цього є політика держави щодо зменшення величини фінансування вищої освіти та вирішення частини цієї проблеми за рахунок коштів фізичних осіб. Це є свідченням державної політики щодо стимулювання розвитку конкурентних засад та поступової комерціалізації інституту вищої освіти. Для цього застосовується модель часткового впровадження ринкових відносин у сфері вищої освіти, що має на меті зменшення обсягів її фінансування державою і зростання частки приватного фінансування, у першу чергу, за рахунок коштів споживачів освітніх послуг.

Відзначимо те, що фінансове забезпечення вітчизняних закладів вищої освіти пов'язане із загальною тенденцією нерівномірності розподілу часток державного і позабюджетного каналів надходження грошових коштів. На цей процес впливає низка економічних та соціально-політичних чинників: макроекономічна ситуація в країні, інтенсивність реформування основних сфер її життєдіяльності, недосконалість нормативно-правової бази, великі міграційні потоки молоді в інші країни тощо.

В сучасних умовах подальший напрямок розвитку модернізації механізму фінансового забезпечення діяльності вищих закладів освіти пов'язаний із удосконаленням управління фінансовими ресурсами, яке спрямоване на підвищення

ефективності та результативності бюджетних витрат держави. Необхідно замінити модель проектного фінансування університетів на більш ефективну – модель на основі формули, де, зокрема, крім показників кількості студентів буде враховано й показник результативності роботи закладів вищої освіти [5].

Отже, в Україні існує нагальна потреба трансформації та удосконалення механізму фінансування вищої освіти. Розробка та впровадження системи заходів та прийняття управлінських рішень сприятимуть підвищенню ефективності формування і використання необхідних обсягів грошових коштів. Особливу увагу тут необхідно звернути на забезпечення оптимального поєднання між бюджетним фінансуванням та іншими джерелами поповнення фінансових ресурсів закладів вищої освіти.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Чумаченко О. Г. Роль вищих навчальних закладів у створенні інноваційної моделі зайнятості. *Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: європейський вектор – нові виклики та можливості* : матеріали III Міжнар. конф., 14 травня 2015 р. Львів : Національний університет «Львівська Політехніка». URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb.pdf> (дата звернення: 19.09.2016).
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/79> (дата звернення: 15.08.2019).
3. Вища освіта в Україні у 2017 році : статист. збірник / за ред. І. Є. Вернера. Київ : Держ. служба статистики, 2017. 298 с.
4. Люта О. В., Пігуль Н. Г. Фінансування закладів вищої освіти в Україні. *Економічний аналіз*. 2009. Випуск 4. С. 89–92.
5. Ящук Т. А. Аналіз сучасного стану фінансового забезпечення вищої освіти в Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 1(2). С. 1026–1030. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_1\(2\)__107](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_1(2)__107) (дата звернення: 19.08.2019).